

Βρυξέλλες, 28.8.2015
COM(2015) 411 final

**ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ
ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ**

Τομεακές προσαρμογές του Λιχτενστάιν - Επανεξέταση

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το πρωτόκολλο 15 της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο («συμφωνία ΕΟΧ») σχετικά με τις μεταβατικές περιόδους για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων προέβλεπε ότι το Λιχτενστάιν μπορούσε να διατηρήσει σε ισχύ τους ποσοτικούς περιορισμούς για νέους κατοίκους μέχρι την 1η Ιανουαρίου 1998 όσον αφορά τους υπηκόους των κρατών μελών της ΕΚ και των άλλων κρατών της ΕΖΕΣ. Η απόφαση αριθ. 1/95¹ του Συμβουλίου του ΕΟΧ, της 10ης Μαρτίου 1995, σχετικά με την έναρξη ισχύος της συμφωνίας για τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο όσον αφορά το Πριγκιπάτο του Λιχτενστάιν περιλάμβανε ειδική δήλωση από το Συμβούλιο του ΕΟΧ για την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων. Η κοινή αυτή δήλωση προβλέπει ότι πρέπει να πραγματοποιηθεί επανεξέταση στο τέλος της μεταβατικής περιόδου που προβλέπεται στο πρωτόκολλο αριθ. 15 της συμφωνίας ΕΟΧ, λαμβανομένης υπόψη της «ειδικής γεωγραφικής θέσης του Λιχτενστάιν». Η ίδια δήλωση παρέχει κάποια καθοδήγηση σχετικά με το τι συνεπάγεται αυτή η ειδική θέση: «Το Συμβούλιο του ΕΟΧ αναγνωρίζει ότι το Λιχτενστάιν διαθέτει μια μικρή κατοικήσιμη περιοχή, αγροτικού χαρακτήρα, με ασυνήθιστα υψηλό ποσοστό αλλοδαπών κατοίκων και εργαζομένων. Από την άλλη πλευρά, το Συμβούλιο του ΕΟΧ παραδέχεται ότι το Λιχτενστάιν έχει ζωτικό συμφέρον να διατηρήσει την εθνική του ταυτότητα.»

Μετά τη λήξη του πρωτοκόλλου 15 της συμφωνίας ΕΟΧ σχετικά με την ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων, το Λιχτενστάιν και η Ευρωπαϊκή Ένωση κατέληξαν σε ειδική ρύθμιση το 1999. Η ρύθμιση αυτή, γνωστή ως «τομεακές προσαρμογές», είχε αρχικά διατυπωθεί στην απόφαση της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 191/1999² και στη συνέχεια ενσωματώθηκε στο παράρτημα V (Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων) και στο παράρτημα VIII (Δικαίωμα εγκατάστασης) της συμφωνίας για ΕΟΧ. Σύμφωνα με τις τομεακές προσαρμογές, η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων ισχύει για το Λιχτενστάιν. Ωστόσο, οι πολίτες του ΕΟΧ που επιθυμούν να διαμείνουν στο Λιχτενστάιν πρέπει να αποκτήσουν άδεια διαμονής. Οι προσαρμογές καθορίζουν ελάχιστο αριθμό αδειών που χορηγούνται σε υπηκόους του ΕΟΧ κάθε έτος, αριθμό που αντιπροσωπεύει ετήσια καθαρή αύξηση των υπηκόων αυτών κατά 1,75% (για τους ασκούντες οικονομική δραστηριότητα) και κατά 0,5% (για τους μη ασκούντες οικονομική δραστηριότητα), αντιστοίχως³, σε σχέση με το

¹ ΕΕ L 86 της 20.4.1995, σ. 58.

² Απόφαση της Μεικτής Επιτροπής του ΕΟΧ αριθ. 191/1999, της 17ης Δεκεμβρίου 1999, για την τροποποίηση των παραρτημάτων VIII (Δικαίωμα εγκατάστασης) και V (Ελεύθερη κυκλοφορία των εργαζομένων) της συμφωνίας ΕΟΧ

³ Παράρτημα VIII (Δικαίωμα εγκατάστασης):
«Τίτλος VII

1. Ο αριθμός των αδειών διαμονής που διατίθενται ετησίως για υπηκόους της Ισλανδίας, της Νορβηγίας ή κράτους μέλους της ΕΕ που ασκούν οικονομική δραστηριότητα στο Λιχτενστάιν, καθορίζεται κατά τρόπον ώστε η ετήσια καθαρή αύξηση, έναντι του προηγούμενου έτους, του αριθμού των οικονομικώς ενεργών υπηκόων των χωρών αυτών που διαμένουν στο Λιχτενστάιν, να μην είναι κατώτερη του 1,75 % του αριθμού τους την 1η Ιανουαρίου 1998.
[...]
2. Οι αρχές του Λιχτενστάιν χορηγούν άδειες διαμονής κατά τρόπο που δεν εισάγει διακρίσεις και δεν στρεβλώνει τον ανταγωνισμό. Το ήμισυ της καθαρής αύξησης των διαθέσιμων αδειών χορηγείται σύμφωνα με διαδικασία παροχής ίσων ευκαιριών σε όλους τους αιτούντες.
3. Οι κάτοικοι οι οποίοι διαθέτουν άδεια μικρής διάρκειας και ασκούν οικονομική δραστηριότητα, περιλαμβάνονται στην ποσόστωση.
[...]
Ο αριθμός των διαθέσιμων αδειών μικρής διάρκειας για την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, δεν παρεκκλίνει κατά περισσότερο από 10% του αριθμού του 1997.

1998. Η απόκτηση άδειας διαμονής, ωστόσο, δεν αποτελεί προαπαιτούμενο για εργασία στο Λιχτενστάιν.

Κατά τη διεύρυνση του 2004, οι ρυθμίσεις αυτές, οι οποίες είχαν συμφωνηθεί αρχικά για περίοδο πέντε ετών, συνεχίστηκαν, με την επιφύλαξη υποχρέωσης επανεξέτασης ανά πενταετία. Μετά την πρώτη επανεξέταση το 2009, δρομολογήθηκε δεύτερη επανεξέταση το 2014.

Η παρούσα ανακοίνωση αποτελεί μέρος της εν λόγω επανεξέτασης. Εστιάζεται στο ερώτημα κατά πόσον θα πρέπει να επιτραπεί στο Λιχτενστάιν να συνεχίσει να εφαρμόζει τους περιορισμούς αυτούς σε όλες τις άδειες διαμονής που χορηγεί.

2. ΟΙ ΤΟΜΕΑΚΕΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΕΣ ΣΤΗΝ ΠΡΑΞΗ

Το Λιχτενστάιν εκδίδει ετήσιες εκθέσεις σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζει τις προσαρμογές. Στη συνέχεια, κοινοποιεί τις εκθέσεις στους ομολόγους του στην ΕΕ και την Εποπεύουσα Αρχή της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ). Οι πληροφορίες που παρέχονται κατωτέρω βασίζονται στην έκθεση που υπέβαλε το Λιχτενστάιν το 2014.

Οι αρχές του Λιχτενστάιν μπορούν να εκδίδουν τουλάχιστον 56 νέες άδειες διαμονής και περίπου 300 νέες άδειες σύντομης διάρκειας (μέχρι 12 μήνες) ετησίως σε πολίτες του ΕΟΧ που ασκούν οικονομική δραστηριότητα στο Λιχτενστάιν. Κάθε χρόνο το Λιχτενστάιν πληροί τις υποχρεώσεις του σχετικά με τις ποσοτώσεις για νέες άδειες. Ο αριθμός των αδειών σύντομης διάρκειας δεν υπερβαίνει συνήθως κάτω τις 300. Συμπληρωματική ποσόστωση προορίζεται για τα άτομα που δεν ασκούν οικονομική δραστηριότητα και τα οποία επιθυμούν να διαμείνουν στο Λιχτενστάιν. Η ποσόστωση αυτή προσεγγίζει τις 20 άδειες ετησίως. Δεν υπάρχουν περιορισμοί που να εμποδίζουν τα μέλη της οικογένειας κατόχου αδειάς διαμονής να επανενωθούν με τους/τις συζύγους/οικογένειές τους και να εγκατασταθούν στο Λιχτενστάιν. Επίσης, τα μέλη αυτά έχουν το δικαίωμα να ασκούν οικονομική δραστηριότητα.

Έτος	Αριθμός αιτήσεων από ασκούντες οικονομική δραστηριότητα	Αριθμός αιτήσεων από μη ασκούντες οικονομική δραστηριότητα
2001	502	53
2002	516	45
2003	467	31
2004	500	24

Τίτλος III

Τα μέλη των οικογενειών των υπηκόων της Ισλανδίας, της Νορβηγίας και των κρατών μελών της ΕΕ που διαμένουν νομίμως στο Λιχτενστάιν, έχουν δικαίωμα να λάβουν άδεια ίδιας ισχύος με εκείνη του προσώπου από το οποίο εξαρτώνται. Έχουν το δικαίωμα να ασκήσουν οικονομική δραστηριότητα, και στην περίπτωση αυτή υπολογίζονται για τον αριθμό των αδειών που χορηγούνται σε οικονομικά ενεργά πρόσωπα.

ΤΙΤΛΟΣ V

Συμπληρωματική ετήσια ποσόστωση 0,5% της βάσης που αναφέρεται στο σημείο II διατίθεται για πρόσωπα που επιθυμούν να εγκατασταθούν [...]»

2005	436	16
2006	555	26
2007	615	33
2008	801	44
2009	657	33
2010	587	25
2011	598	41
2012	483	27
2013	464	16

Μετά την επανεξέταση του 2009, οι ειδικές ρυθμίσεις παρέμειναν αμετάβλητες.

3. Η ΕΠΑΝΕΞΕΤΑΣΗ ΤΟΥ 2014

Η τρέχουσα διαδικασία επανεξέτασης άρχισε το 2014.

Από τα πιο πρόσφατα στοιχεία που υπέβαλε το Λιχτενστάιν (βλ. πίνακα ανωτέρω) προκύπτει ότι μειώθηκε σημαντικά ο αριθμός των αιτήσεων που υπέβαλαν οι ασκούντες και οι μη ασκούντες οικονομική δραστηριότητα για χορήγηση αδειας διαμονής, μετά την κορύφωση που σημειώθηκε το 2008. Ωστόσο, ο αριθμός των αιτήσεων παραμένει 16-23 φορές υψηλότερος από την ελάχιστη διαθέσιμη ποσόστωση, ιδίως όσον αφορά τους ασκούντες οικονομική δραστηριότητα.

Κατά τις διαβουλεύσεις μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης και του Λιχτενστάιν σχετικά με πιθανή αλλαγή των ισχυόντων κανόνων, το Λιχτενστάιν υποστήριξε ότι η ικανότητα απορρόφησής του παρέμεινε μάλλον περιορισμένη και ότι δεν είχε μεταβληθεί κατά την υπό εξέταση περίοδο. Υποστήριξε επίσης ότι η κοινή δήλωση για τις τομεακές προσαρμογές του Λιχτενστάιν, που επισυνάπτεται στη συμφωνία του 2014 σχετικά με τη συμμετοχή της Κροατίας στον ΕΟΧ, στην ουσία επιβεβαίωσε ότι η ικανότητα απορρόφησης το Λιχτενστάιν παρέμεινε αμετάβλητη⁴. Το Λιχτενστάιν πρότεινε, ως εκ τούτου, να μην τροποποιηθούν οι ειδικές ρυθμίσεις για το Λιχτενστάιν και ότι η επόμενη επανεξέταση θα πρέπει να πραγματοποιηθεί πριν από τον Μάιο του 2019.

⁴ «Τα παρόντα συμβαλλόμενα μέρη και το νέο συμβαλλόμενο μέρος,
[...]

- Διαπιστώνοντας τη συνεχή αύξηση των αιτήσεων άδειας διαμονής στο Λιχτενστάιν εκ μέρους υπηκόων των κρατών μελών της ΕΕ και των κρατών της ΕΖΕΣ, οι οποίες υπερβαίνουν τον καθαρό ρυθμό μετανάστευσης που καθορίζεται στις προαναφερθείσες τομεακές προσαρμογές,
- Εκτιμώντας ότι η συμμετοχή της Κροατίας στον ΕΟΧ έχει ως αποτέλεσμα να επικαλούνται περισσότεροι υπήκοοι αυτής της χώρας το δικαίωμα της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων όπως προβλέπεται στη συμφωνία ΕΟΧ,

Συμφωνούν να λάβουν δεόντως υπόψη την πραγματική αυτή κατάσταση καθώς και την αμετάβλητη ικανότητα απορρόφησης του Λιχτενστάιν, όταν θα επανεξετάσουν τις τομεακές προσαρμογές στα παραρτήματα V και VIII της συμφωνίας ΕΟΧ.»

Κατά την επανεξέταση, η Επιτροπή αξιολόγησε κατά πόσον υπήρξε αλλαγή στην ειδική γεωγραφική κατάσταση του Λιχτενστάιν και υπό τις περιστάσεις που περιγράφονται στην απόφαση 1/95 του Συμβουλίου του ΕΟΧ, από την οποία προκύπτει α) ότι το Λιχτενστάιν διαθέτει πολύ μικρή κατοικήσιμη έκταση, αγροτικού χαρακτήρα, και β) ότι το Λιχτενστάιν έχει ασυνήθιστα υψηλό ποσοστό αλλοδαπών κατοίκων και εργαζομένων και ζωτικό συμφέρον να διατηρήσει την εθνική του ταυτότητα.

Το αποτέλεσμα της αξιολόγησης έχει ως εξής:

α) το Λιχτενστάιν έχει έκταση 160 τετραγωνικών χιλιομέτρων η οποία δεν έχει αλλάξει,

β) το Λιχτενστάιν έχει πληθυσμό 36 925 ατόμων. Ο πληθυσμός αυτός αυξήθηκε κατά περισσότερο από 4 000 άτομα από το 1998 (32 227), έτος αναφοράς για τις προσαρμογές, και κατά 1 300 περίπου από το 2009 (35 851), έτος της προηγούμενης επανεξέτασης. Ο αριθμός αυτός δεν φαίνεται υψηλός σε πραγματικούς όρους, αλλά ισοδυναμεί με αύξηση κατά 14% και περίπου 3%, αντιστοίχως. Το ποσοστό των αλλοδαπών έχει επίσης αυξηθεί, σε 33,5% το 2012 έναντι 33,3% το προηγούμενο έτος, εκ των οποίων το ήμισυ είναι πολίτες του ΕΟΧ. Ο αριθμός των εργαζομένων είναι σχεδόν ίσος με τον αριθμό των κατοίκων (άνω των 35 800 ατόμων), εκ των οποίων το 52% μετακινείται καθημερινά από τις γειτονικές χώρες.

Τα στοιχεία αυτά φαίνεται να επιβεβαιώνουν την ιδιαίτερη γεωγραφική κατάσταση και την περιορισμένη ικανότητα απορρόφησης του Λιχτενστάιν.

Η υψηλή ζήτηση για άδειες διαμονής, παρά τη δυσκολία που ενέχει η απόκτησή τους, οφείλεται κατά πάσα πιθανότητα στους διαφορετικούς φορολογικούς κανόνες που εφαρμόζονται μεταξύ των μόνιμων και των μη μόνιμων κατοίκων του Λιχτενστάιν. Όσο εξακολουθούν να υφίστανται οι εν λόγω διαφορές, είναι αναμενόμενο ότι πολλοί θα επιθυμούν να διαμένουν επισήμως στο Λιχτενστάιν και ότι θα υποβάλλουν αθρόα αιτήσεις για άδεια διαμονής, γεγονός που καθιστά αναγκαίο να διατηρηθούν ορισμένοι περιορισμοί ως προς τον αριθμό των αδειών που εκδίδονται κάθε έτος.

Η ομάδα εργασίας «Ευρωπαϊκή Ζώνη Ελεύθερων Συναλλαγών (ΕΖΕΣ)», ενημερώθηκε σχετικά με το θέμα αυτό στις 5 Σεπτεμβρίου 2014 και, στη συνέχεια, στις 30 Απριλίου 2015. Κανένα κράτος μέλος δεν διατύπωσε επιφυλάξεις σχετικά με τη συνέχιση του ισχύοντος καθεστώτος.

4. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Με βάση τα ανωτέρω, η Επιτροπή κρίνει ότι δεν είναι αναγκαίο να επιφέρει οιαδήποτε αλλαγή στους ισχύοντες κανόνες και θεωρεί ότι οι διατάξεις σχετικά με τις τομεακές προσαρμογές μπορούν να παραμείνουν ως έχουν. Επανεξέταση των διατάξεων αυτών θα πρέπει να πραγματοποιηθεί πριν από τον Μάιο του 2019.